

บทที่ 4

วิเคราะห์แรงจูงใจในด้านภาษีและราคาโอนเพื่อการลงทุนในประเทศจีน

แนวโน้มทางเศรษฐกิจและการลงทุนในจีน

จากการที่ประเทศจีนได้เข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก ทำให้หลายประเทศกำลังจับตามองการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของโลก เพราะจีนกำลังจะเป็นประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ การเมืองและด้านอื่น ๆ และการที่จีนกับประเทศอาเซียนประกาศจัดตั้งเขตการค้าเสรีขึ้นภายใน 10 ปี เมื่อเดือน พฤศจิกายน 2544 เป็นสัญญาณทางด้านบวกสำหรับภาพลักษณ์ของจีน ที่จะแสดงว่าจีนพร้อมที่จะเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างศักยภาพเศรษฐกิจร่วมกับเพื่อนบ้านทั้งหลาย และพร้อมที่จะเปิดตลาดอันใหญ่โตของจีนแก่ประเทศอื่น ๆ โอกาสมหาศาลนี้อยู่ที่ว่าประเทศอาเซียนรวมทั้งประเทศต่าง ๆ จะสามารถ ใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

จากแนวโน้มการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของโลกในปี 2545 เติบโตร้อยละ 2.5 และปี 2546 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 4.2 ในขณะที่อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจีนในปี 2545 อยู่ที่อัตราร้อยละ 7.6 และจะเติบโตขึ้นเป็นร้อยละ 7.7 ในปี 2546 ประกอบกับการที่จีนเปลี่ยนนโยบายในการจัดเก็บภาษีใหม่เพื่อดึงดูดนักลงทุนจากต่างชาติ ทำให้การลงทุนโดยตรงเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเป็นดัชนีชี้วัดการเจริญเติบโตในอนาคตของประเทศจีนที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี

ตามตารางที่ 3.2 จากเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจของจีน ปี 2539 – 2540 อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศมีการชะลอตัวมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจทั่วโลก วิกฤตการณ์ทางการเงินได้ขยายตัวอย่างกว้างขวางในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตั้งแต่กลางปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา และขยายตัวออกสู่ภูมิภาคอื่น ๆ เช่น ยุโรปตะวันออกและละตินอเมริกา แต่วิกฤตการณ์ข้างต้นไม่กระทบต่อจีนมากนัก แม้ว่าบางช่วงจะเผชิญกับปัญหาการลดลงของการส่งออก และการชะลอตัวของ GDP ก็ตาม

ในปี พ.ศ. 2539 GDP ของจีนยังขยายตัวเพิ่มถึงร้อยละ 7.1 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2538 การส่งออกขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.1 เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงก่อนเกิดวิกฤตการณ์ในเอเชีย ปรากฏว่า GDP และการส่งออกของจีนได้ขยายตัวสูงขึ้นกว่าตัวเลขข้างต้นมาก และส่วนใหญ่ขยายตัวเป็นเลข “สองหลัก” ในช่วงกว่า 5 ปีก่อนเกิดวิกฤต

สาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้ GDP ของจีนชะลอตัวลงในช่วงปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา คือการส่งออกที่ชะลอตัวลง (ตามปกติมูลค่าการส่งออกของจีน มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 20 ของ GDP)

การใช้จ่ายของประชาชนภายในประเทศที่ลดต่ำลงเป็นอย่างมาก การลงทุนจากต่างประเทศที่ชะลอตัวลง

หลังวิกฤตการณ์ทางการเงินของเอเชียเป็นต้นมา ดัชนีราคาผู้บริโภคของจีนลดลงอย่างต่อเนื่อง และติดลบติดต่อกันถึงกว่า 2 ปี (ถึงสิ้นปี พ.ศ. 2542) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงพลังการบริโภคซึ่งเป็นตัวกระตุ้น GDP ที่สำคัญที่สุดที่อ่อนตัวลงเป็นอย่างมากของจีน

การลดลงของอำนาจซื้อในจีนเกิดจากสาเหตุสำคัญหลายประการเช่น การที่รัฐบาลจีนได้ปรับเปลี่ยนวิธีการให้สวัสดิการต่าง ๆ เช่น การอุดหนุนเรื่องที่อยู่อาศัย และการที่โรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในจีนได้ขยายการผลิตเพิ่มขึ้นมากในช่วงที่ GDP ขยายตัวมาก ๆ ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินในเอเชีย ส่งผลให้มีกำลังการผลิตส่วนเกินเหลืออยู่มาก เพราะทั้งการส่งออกและอุปสงค์ภายในประเทศได้ลดต่ำลง จึงต้องระบายสินค้าออกสู่ตลาดด้วยราคาที่ลดต่ำลง

เพื่อผ่อนคลายปัญหาที่เกิดจากการชะลอตัวทางเศรษฐกิจ ทางการเงินได้ดำเนินมาตรการหลายประการในการกระตุ้นเศรษฐกิจ เช่น การอุดหนุนการส่งออกด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การลดภาษีส่งออก การอุดหนุนการส่งออกโดยตรง การลดค่าสาธารณูปโภคต่าง ๆ ให้แก่อุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อการส่งออก มีการคาดการณ์ว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของจีนได้อุดหนุนการส่งออกโดยวิธีการต่าง ๆ คิดเป็นมูลค่าถึงร้อยละ 17 ของมูลค่าการส่งออกทั้งสิ้นของจีน

นอกจากการอุดหนุนการส่งออกแล้ว ทางการเงินยังกระตุ้นเศรษฐกิจด้วยวิธีอื่น ๆ เช่น การเพิ่มการใช้จ่ายของภาครัฐในกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มการก่อสร้างกิจการสาธารณูปโภคพื้นฐานต่างๆ ซึ่งจีนยังขาดแคลนอีกมาก โดยนำเงินลงทุนมาจากการขายพันธบัตรรัฐบาลและการตั้งงบประมาณแบบขาดดุล ในงบประมาณปี พ.ศ. 2543 จีนขาดดุลงบประมาณถึงร้อยละ 2-3 ของ GDP

นอกจากนี้ทางการเงินยังมีนโยบายให้ภาคเอกชนดำเนินการด้านธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ โดยลด สวัสดิการที่อยู่อาศัยของรัฐบาลลง ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นอุปสงค์ด้านที่อยู่อาศัยของประชาชนให้สูงขึ้น เพื่อเพิ่มโอกาสการจับจ่ายใช้สอยของประชาชนจีนให้สูงขึ้น อันจะนำไปสู่การกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศได้เพิ่มมากขึ้น เพราะอุปสงค์ต่อที่อยู่อาศัยเพิ่มสูงขึ้น ไม่เพียงเป็นประโยชน์ต่อธุรกิจอสังหาริมทรัพย์โดยตรงเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเท่ากับเป็นการกระตุ้นอุปสงค์ของสินค้าจากภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่กำลังเผชิญกับปัญหาล่าช้าการผลิตล้นเกินและมีสินค้าคงเหลืออยู่ในสต็อกเป็นจำนวนมากได้ด้วย ซึ่งเห็นได้จากตารางที่ 4.1 การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศแยกตามประเภทของกิจการ (ปี 2522-2543) ตามที่รัฐบาลให้การส่งเสริมธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ทำให้ในปี 2522-2543 มีนักลงทุนต่างชาติให้ความสนใจในภาคอุตสาหกรรมและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์มากเป็นพิเศษการลงทุนในภาคอุตสาหกรรม มีจำนวนโครงการทั้งสิ้น 265,609 โครงการ หรือร้อยละ

ละ 72.99 จากจำนวน โครงการทั้งหมด 363,885 โครงการ มีมูลค่าการลงทุนตามสัญญา 411,534 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือร้อยละ 60.87 ของมูลค่าการลงทุนตามสัญญาทั้งหมด ส่วนการลงทุนในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ มีจำนวนโครงการทั้งสิ้น 37,252 โครงการ หรือร้อยละ 10.24 จากจำนวนโครงการทั้งหมด มีมูลค่าการลงทุนตามสัญญา 159,534 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือร้อยละ 23.60 ของมูลค่าการลงทุนตามสัญญาทั้งหมด

ตาราง 4.1 แสดงการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศแยกตามประเภทของกิจการ (ปี 2522-2543)

หน่วย: 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ประเภทผลิตภัณฑ์	จำนวนโครงการ	สัดส่วนร้อยละ	มูลค่าการลงทุนตามสัญญา	สัดส่วนร้อยละ
รวม	363,885	100.00	6,760.97	100.00
เกษตรกรรม การเพาะปลูก ป่าไม้ การประมง	10,355	2.85	123.10	1.82
อุตสาหกรรม	265,609	72.99	4,115.34	60.87
อุตสาหกรรมก่อสร้าง	9,059	2.49	196.91	2.91
การขนส่ง ไปรษณีย์ และโทรคมนาคม	4,027	1.11	163.86	2.42
การค้าส่ง การค้าปลีก และCatering	18,410	5.06	233.96	3.46
ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์	37,252	10.24	1,595.43	23.60
กีฬา HealthCare Social Welfare	1,030	0.28	47.73	0.71
การศึกษา ศิลปะ ฟิล์มและโทรทัศน์	1,336	0.37	21.23	0.31
การวิจัยทางวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	2,510	0.69	21.24	0.31
อื่นๆ	14,297	3.93	242.17	3.58

ที่มา: MOFTEC FDI Statistics

อย่างไรก็ตามแม้ว่าทางการจีนได้ดำเนินมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจในลักษณะต่าง ๆ ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่สิ่งหนึ่งซึ่งจีนไม่ได้ปรับเปลี่ยนก็คือ ค่าเงินหยวน ซึ่งยังคงกำหนดค่าเทียบกับดอลลาร์สหรัฐฯ อย่างค่อนข้างคงตัว ซึ่งการไม่ปรับเปลี่ยนค่าเงินหยวนของจีนนั้นนับว่ามี

คุณประโยชน์หลายประการ เช่นช่วยให้การแก้ปัญหาวิกฤตการณ์ทางการเงินในเอเชียตะวันออกเป็นไปง่ายขึ้น เพราะถ้าจีนตัดสินใจลดค่าเงินหยวนในช่วงวิกฤตการณ์ข้างต้น โอกาสที่ประเทศในเอเชียตะวันออกจะเกิดวิกฤตการณ์ซ้ำก็จะเป็นไปได้มากขึ้น เพราะค่าเงินของประเทศเหล่านั้นจะหวนกลับสู่เสถียรภาพได้ยากยิ่งขึ้น และการปรับเปลี่ยนค่าเงินหยวนนั้นอาจไม่ช่วยทางด้านการส่งออกของจีน เพราะค่าเงินของประเทศอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกซึ่งส่วนใหญ่จะใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวแบบมีการจัดการ (Managed Floating Exchange Rate) อาจปล่อยให้ค่าเงินของตนลอยตัวไปในทางลดต่ำลงอีก เพื่อรักษาความสามารถทางการส่งออกของตนเอาไว้ ทำให้ประเทศต่าง ๆ ข้างต้น มีแนวโน้มที่จะลดค่าเงินแข่งกัน (Competitive Devaluation) เพื่อสร้างความได้เปรียบในการส่งออกของตนมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้เกิดวิกฤตการณ์ระลอกใหม่ขึ้นได้

หลังจากการเปิดประเทศของจีน รัฐบาลจีนได้กำหนดเขตหลายพื้นที่ที่ส่งเสริมให้นักลงทุนต่างชาติมาดำเนินธุรกิจ โดยทางการจีนได้ให้สิทธิประโยชน์หลายประการ เช่น การยกเว้นภาษีและการลดหย่อนภาษีรายได้นิติบุคคล เป็นต้น สำหรับการพัฒนาประเทศในด้านอุตสาหกรรมนั้น รัฐบาลจีนได้พยายามดำเนินนโยบายต่างๆ เพื่อจะดึงดูดการลงทุนต่างประเทศ มาตรการหนึ่งคือการเปิดเมืองและพื้นที่ต่างๆ ให้เป็นแหล่งรองรับการลงทุนจากต่างประเทศซึ่งอำนวยความสะดวกและให้สิทธิและประโยชน์ด้านต่างๆ แก่ นักลงทุน ดังนี้

แรงจูงใจในด้านภาษี

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศจีน สำหรับเงินเดือนและค่าจ้างจะต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา หัก ณ ที่จ่าย ตามตาราง 3.4 และ 3.5 ในอัตราร้อยละ 5-45 ตามอัตราก้าวหน้าของรายได้ โดยภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของชาวต่างชาติในประเทศจีน ที่เข้ามาทำงานเกิน 90 วันใน 1 ปี โดยรายได้ต่อเดือน 4,000 หยวน (19,468.-บาท) แรก จะได้รับยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศจีน ส่วนชาวจีนในประเทศจะไม่ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยเสียภาษีขั้นต่ำในอัตราร้อยละ 5 ของรายได้ต่อเดือน 500 หยวน (2,433.50 บาท) โดยใช้อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันที่ 17 กรกฎาคม 2545 4.867 บาทต่อ 1 หยวน ซึ่งการที่ชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศจีนได้รับยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพื่อเป็นการจูงใจให้ชาวต่างชาติที่มีความเชี่ยวชาญและชำนาญการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาพัฒนาประชาชนในประเทศจีนให้มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อพัฒนาประเทศจีนต่อไปข้างหน้า

สำหรับเงินได้ประเภทอื่น เช่น ดอกเบี้ย ค่าเช่า เงินปันผล จะเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอัตราร้อยละ 20

ภาษีเงินได้นิติบุคคล

บริษัททั่วไป บริษัทร่วมทุนและบริษัทต่างชาติในประเทศจีน ไม่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน จะต้องเสียภาษีในอัตราร้อยละ 33 ซึ่งประกอบด้วยภาษีส่วนกลาง ร้อยละ 30 และภาษีส่วนท้องถิ่นร้อยละ 3 ส่วนที่ได้รับส่งเสริมการลงทุนจะได้รับยกเว้นและลดหย่อนภาษีในอัตราร้อยละ 15 24 สำหรับกิจการที่มีระยะเวลาดำเนินงานเกินกว่า 10 ปีและกิจการที่ใช้เทคโนโลยีการผลิตขั้นสูง ในช่วง 2 ปีแรกที่กิจการมีกำไรจะได้รับยกเว้นภาษี และในช่วงปีที่ 3 - ปีที่ 5 ที่กิจการมีกำไร อัตรากำไรจะลดลงร้อยละ 50 แต่สำหรับกิจการที่ใช้เทคโนโลยีการผลิตขั้นสูงในช่วงปีที่ 6 - ปีที่ 8 ที่กิจการมีกำไรกิจการที่ได้รับลดหย่อนภาษีในอัตราร้อยละ 24 จะได้รับอัตรากำไรลดลงร้อยละ 50 ส่วนกิจการที่ได้รับลดหย่อนภาษีในอัตราร้อยละ 15 จะได้รับลดหย่อนภาษีในอัตราร้อยละ 10 ต่อไปจนครบอายุโครงการ กิจการที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐานมีระยะเวลาดำเนินการเกินกว่า 15 ปี ในช่วง 5 ปีแรกที่กิจการมีกำไรจะได้รับยกเว้นภาษีและในช่วงปีที่ 6 - ปีที่ 10 ที่กิจการมีกำไรอัตรากำไรจะลดลงร้อยละ 50 กิจการที่เกี่ยวกับสถาบันการเงิน ในช่วงปีแรกจะได้รับยกเว้นภาษีและในช่วงปีที่ 2 - ปีที่ 3 อัตรากำไรจะลดลงร้อยละ 50 ทำให้อัตรากำไรในจีนเป็นที่ดึงดูดใจเพื่อการลงทุนในประเทศ

ภาษีจากเงินกำไรที่จำหน่ายไปต่างประเทศสำหรับกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจะเสียในอัตราร้อยละ 10

สำหรับนักลงทุนต่างชาติที่อยู่ในเขตส่งเสริมการลงทุนที่รัฐบาลจีนได้กำหนดพื้นที่ให้นักลงทุนต่างชาติดำเนินธุรกิจ ซึ่งจะได้รับสิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีอากรเพิ่มเติมต่าง ๆ ตามที่รัฐบาลจีนกำหนด ดังนี้

สิทธิประโยชน์เพิ่มเติม

- บริษัทต่างชาติที่นำกำไรไปลงทุนใหม่ ดำเนินธุรกิจจากการลงทุนใหม่อย่างน้อย 5 ปี ขอคืนภาษีได้ร้อยละ 40 ของภาษีรายได้ที่จ่ายไปแล้ว
- มีการเพิ่มรายการของภาษีศุลกากรสำหรับสินค้านำเข้าที่ได้รับการยกเว้น การนำเข้าเครื่องมือสำหรับนักลงทุนชาวต่างชาติและชาวจีน โดยการนำเข้าที่จะได้รับการยกเว้นภาษีนั้นจะต้องอยู่ภายใต้ประเภทธุรกิจที่ให้การสนับสนุน (The Category of Encouragement) และประเภทธุรกิจที่จำกัดตามประเภท (บี) (The Category of Restriction (B) of the Category)
- บริษัทต่างชาติที่มีผลประกอบการขาดทุนสามารถนำมาหักกำไรของปีใดก็ได้ แต่ต้องไม่เกินห้ารอบปีบัญชี
- กำไรของนักลงทุนต่างชาติที่ได้จากกิจการต่างชาติและดอกเบี้ยที่ได้จากการให้รัฐบาลจีนกู้ยืม ไม่ต้องนำรายได้นั้นมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษี

ภาษีเกี่ยวเนื่องกับการค้า ประกอบด้วย ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีผู้บริโภคน และ ภาษีการค้า

ภาษีมูลค่าเพิ่ม สินค้าและบริการทั่วไปต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละ 17 ของมูลค่าสินค้าและบริการ ยกเว้น สินค้าและบริการบางประเภท เช่น ธัญพืช อาหารปศุสัตว์ ป้าย ยาน้ำแมลง เครื่องจักรที่ใช้ในภาคเกษตรและน้ำมันที่ใช้ปรุงอาหาร ฯลฯ เสียภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละ 13 สำหรับผู้ส่งออกจะเสียภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละ 0 ไม่ว่าจะป็นนักลงทุนชาวจีนเองหรือเป็นนักลงทุนจากต่างชาติจะเสียภาษีมูลค่าเพิ่มใน 3 อัตรา ดังกล่าวข้างต้นเท่ากันขึ้นอยู่กับประเภทของกิจการ

ภาษีผู้บริโภค เนื่องจากการผลิต การรับจ้างผลิต และการนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคบางชนิด จะเสียในอัตราร้อยละ 3-50 เช่น ยาสูบ เหล้า เครื่องสำอาง เครื่องประดับ รถยนต์ รถจักรยานยนต์ น้ำมันดีเซล เป็นต้น ไม่ว่าจะป็นนักลงทุนจากชาวจีนเองหรือเป็นนักลงทุนจากต่างชาติจะเสียภาษีดังกล่าวข้างต้นเท่ากันขึ้นอยู่กับประเภทของกิจการ

ภาษีการค้า บุคคลธรรมดาหรือกิจการที่ประกอบธุรกิจ ในภาคคมนาคมขนส่ง ไปรษณีย์ การสื่อสาร และ โทรคมนาคม ธุรกิจการเงินและประกันภัย การก่อสร้าง ศิลปะ กีฬา และ ภาคบริการ รวมทั้งบุคคลที่โอนหรือขายอสังหาริมทรัพย์ภายในประเทศจีนต้องเสียภาษีการค้าในอัตราร้อยละ 3 หรือ 5 ขึ้นอยู่กับประเภทธุรกิจ ขณะที่ธุรกิจบันเทิง (Entertainment Sector) ต้องเสียภาษีการค้าในอัตราร้อยละ 10 หรือ 15 ขึ้นอยู่กับประเภทธุรกิจ ไม่ว่าจะป็นนักลงทุนจากชาวจีนเองหรือเป็นนักลงทุนจากต่างชาติ

ภาษีอากรอื่น

ภาษีเงินได้ท้องถิ่น

กิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ท้องถิ่นอัตราร้อยละ 3 เฉพาะในช่วง 2 ปีแรกที่กิจการมีกำไร ขณะที่กิจการผลิตเพื่อส่งออก (Export-oriented Enterprises) จะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ท้องถิ่นตลอดอายุโครงการ นอกเขตส่งเสริมการลงทุน ต้องเสียภาษีเงินได้ท้องถิ่นอัตราร้อยละ 3

ภาษีศุลกากร

นักลงทุนจากชาวจีนจะเสียภาษีในอัตราโดยเฉลี่ยร้อยละ 17

นักลงทุนจากต่างชาติ จะได้รับการยกเว้น ภาษีศุลกากรสำหรับสินค้านำเข้า โดยการนำเข้าที่จะได้รับการยกเว้นภาษีนั้นจะต้องอยู่ภายใต้ประเภทธุรกิจที่ให้การสนับสนุน (The

Category of Encouragement) และ ประเภทธุรกิจที่จำกัดตามประเภท(บี) (The Category of Restriction (B) of the Category)และนำเข้ามาเพื่อผลิตและส่งออกนอกประเทศ

ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ผู้จ่ายเงินได้ต้องหักภาษี ณ ที่จ่ายร้อยละ 10 จากเงินได้ที่จ่ายให้แก่บริษัทต่างชาติที่มีได้จดทะเบียนตั้งบริษัทในประเทศจีนเพื่อนำส่งให้แก่ State Treasury สังกัดกระทรวงการคลังของจีน

ปริวรรตเงินตรา

กฎระเบียบใหม่เพื่อป้องกันการลักลอบนำเงินตราต่างประเทศออกนอกประเทศ ตั้งแต่ 1 สิงหาคม 2542 ดังในตาราง 4.3

ตาราง 4.3 การส่งเงินตราต่างประเทศออกนอกประเทศจีน

ผู้พำนักอยู่ในจีน	ส่งเงินตราต่างประเทศออกนอกประเทศจีน	
ชาวจีน	2,000.-4,000.-	มากกว่า 4,000.-
ชาวต่างชาติ	5,000.- 10,000.-	มากกว่า 10,000.-
การอนุมัติ	อนุมัติ SAFE	อนุมัติธนาคาร

สรุปแรงจูงใจทางด้านภาษีอากรในประเทศจีน

สำหรับแรงจูงใจทางด้านภาษีอากรในประเทศจีนซึ่งสามารถสรุปได้ดังตาราง 4.4 ซึ่งเปรียบเทียบระหว่างภาษีสำหรับนักลงทุนในประเทศจีนที่เสียภาษีในอัตราโดยทั่วไปและสำหรับนักลงทุนต่างชาติที่เสียภาษีในอัตราพิเศษ

ตาราง 4.4 แสดงโครงสร้างภาษีในประเทศจีน

โครงสร้างภาษีในประเทศจีน	นักลงทุนในประเทศ	นักลงทุนต่างชาติ
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	- อัตราก้าวหน้าร้อยละ 5-45	- ทำงานเกิน 90 วันใน 1 ปีได้รับยกเว้นเงินได้ต่อเดือน 4,000 หยวนแรกและที่เหลือคำนวณอัตราก้าวหน้าร้อยละ 5-45
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	- ภาษีส่วนกลาง ร้อยละ 30 และภาษีส่วนท้องถิ่นร้อยละ 3	- ยกเว้นภาษีและลดหย่อนร้อยละ 24 ร้อยละ 15 ในเขตส่งเสริมการลงทุน
ภาษีจากเงินกำไรที่จำหน่ายไปต่างประเทศ	- ร้อยละ 20	- ร้อยละ 10
ภาษีเงินได้ท้องถิ่น	- ร้อยละ 3	- ได้รับยกเว้น
ภาษีศุลกากร	- ร้อยละ 17	- ได้รับการยกเว้นตามที่กฎหมายระบุและยกเว้นภาษีนำเข้า หากนำเข้าสินค้าประเภทวัตถุดิบ พลังงาน อะไหล่ อุปกรณ์ เพื่อผลิตสินค้าเพื่อการส่งออก
ภาษีเกี่ยวเนื่องกับการค้า ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีผู้บริโภคร ภาษีการค้า	- ร้อยละ 13 17 และ 0 - ร้อยละ 3-50 - ร้อยละ 3-20	- ร้อยละ 13 17 และ 0 - ร้อยละ 3-50 - ร้อยละ 3-20
ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย	- หักภาษี ณ ที่จ่าย 10%	- หักภาษี ณ ที่จ่าย 10%
ภาษีโรงเรือน	- อัตราร้อยละ 1.2 ของราคามาตรฐาน - ร้อยละ 12 ของราคาค่าเช่า	- อัตราร้อยละ 1.2 ของราคามาตรฐาน - ร้อยละ 12 ของราคาค่าเช่า

แรงจูงใจในด้านราคาโอน

การกำหนดราคาโอนของบริษัทที่ไปลงทุนในประเทศจีน ตามข้อกำหนดของกฎหมายจีน กำหนดให้ใช้ตามหลักการ The Arm's Length Price Principle เป็นหลักการราคาซื้อขายโดยสุจริต ที่รัฐบาลจีนกำหนดให้ใช้ปฏิบัติกันระหว่างบริษัทข้ามชาติซึ่งมีอยู่หลายวิธีด้วยกันเช่น ราคาตลาด ราคา Resale Price ราคา Cost Plus Method โดยกำหนดให้ บริษัท Holding Company ใช้ราคาวิธี Cost Plus Method ในโอนค่าบริการระหว่างกันด้วย (ภาคผนวก ก.)

จากการสัมภาษณ์ บริษัทที่ไปลงทุนในประเทศจีน 4 บริษัท ในเขตจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดลำพูน ในเรื่องการกำหนดราคาโอนในการทำธุรกิจระหว่างกัน พบว่าบริษัทที่ไปทำการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการกำหนดราคาโอนซื้อขายระหว่าง ตามหลักการของ The Arm's Length Price Principle ที่เป็นหลักการราคาซื้อขายโดยสุจริต จากการสัมภาษณ์พบว่าทั้ง 4 บริษัท ใช้ราคาต้นทุนของสินค้าบวกอัตรากำไรขั้นต้นที่ต้องการ เช่น อัตรากำไรขั้นต้นร้อยละ 5 ของราคาสินค้า ร้อยละ 15 ของราคาสินค้า ร้อยละ 20 ของราคาสินค้า ตามกฎหมายจีนไม่ได้กำหนดให้ใช้วิธีใดเปิดเสรีให้บริษัทเลือกใช้ตามที่เหมาะสมกับทางบริษัทเอง นอกจากนี้ บริษัทสามารถเลือกใช้วิธีอื่นได้เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์และเป็นราคาที่สามารถเทียบเคียงกันได้อย่างสมเหตุสมผล ได้ดังนี้

1. วิธี CUP - การซื้อขายสินค้า การกู้ยืม การให้บริการทางการเงิน
2. วิธี Cost-Plus - การให้บริการหรือ การซื้อขายวัตถุดิบหรือการทำสัญญาซื้อขายระยะยาว
3. วิธี Resale-Price - การซื้อขายสินค้าสำเร็จรูป
4. วิธี Profit Split - การให้บริการร่วมที่เกี่ยวข้องกับบริษัทมากกว่าหนึ่งบริษัทในเครือ

ข้อบกพร่องในการกำหนดราคาโอน

หลักการราคาซื้อขายโดยสุจริต (Arm's Length Price) เป็นที่ยอมรับแพร่หลายไปทั่วโลก อาจกล่าวได้ว่าเป็นหลักการที่เหมาะสมที่สุดในทางปฏิบัติระหว่างประเทศ แต่ในทางทฤษฎี ภายนี้แล้ว เราจะพบว่าข้อบกพร่องอยู่บ้าง ดังนี้

1. ราคาซื้อขายโดยสุจริต อยู่ภายใต้วิธีการพิจารณาแบบแยกบัญชีของอนุสัญญาฯ จึงไม่สามารถสะท้อนภาพรวมความเป็นจริงของการทำธุรกิจข้ามชาติได้ทั้งหมด
2. การนำราคาซื้อขายโดยสุจริตมาใช้ เพื่อสำหรับปรับปรุงกรณีการตั้งราคาโอน ต้องพิจารณาถึงข้อมูลของเครือข่ายธุรกิจที่กลุ่มบริษัทข้ามชาติกำลังดำเนินการอยู่ ดังนั้น จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือระหว่างประเทศในปัจจุบัน ความร่วมมือดังกล่าวได้กระทำบนพื้นฐานข้อแลกเปลี่ยนสนเทศ (Exchange of Information) ตามที่ระบุไว้ในอนุสัญญาฯ ประเทศคู่สัญญานั้น

ๆ ได้ลงนามต่อกัน อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติของข้อแลกเปลี่ยนสนเทศ ภายใต้อนุสัญญาฯ ยังมีข้อจำกัดในหลายประการ เช่น อนุสัญญาฯ ระหว่างประเทศไทยกับประเทศอังกฤษ ข้อ 26 วรรค 2 เรื่องการแลกเปลี่ยนสนเทศ ได้ระบุถึงข้อจำกัดว่า ข้อดังกล่าวไม่สามารถบังคับเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของรัฐคู่สัญญาในการดำเนินการทางการบริหาร โดยขัดกับกฎหมายหรือวิธีปฏิบัติทางการบริหารที่มีอยู่ในรัฐนั้น รวมถึงกรณีข้อมูลที่ไม่สามารถเปิดเผยได้ คือ ข้อสนเทศซึ่งจะเปิดเผยความลับทางธุรกิจ การค้า อุตสาหกรรม การพาณิชย์ หรือวิชาชีพ หรือกรรมวิธีทางการค้า หรือข้อสนเทศใด ๆ ซึ่งหากเปิดเผย จะเป็นการขัดกับความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดี ข้อสงวนต่าง ๆ ในอนุสัญญาฯ เหล่านี้ ทำให้การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศทำได้ค่อนข้างจำกัด

3. นอกจากความยากลำบากในทางปฏิบัติเนื่องจากข้อจำกัด ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันแล้ว การนำหลักการซื้อขายโดยสุจริต และระบบการแยกบัญชีมาใช้ อาจสร้างความกังวลถึงผลกระทบในการแบ่งสัดส่วนของภาษีรายได้ภาษีของประเทศทั้งสองอีกด้วย ที่จะมีประเทศหนึ่งสูญเสียรายได้ทางภาษีไป และอีกประเทศมีรายได้ทางภาษีมากขึ้น เมื่อฝ่ายหนึ่งเป็นประเทศที่ส่งออกทุน (Capital – Exporting Country) มีนักลงทุนของตนออกไปดำเนินธุรกิจและลงทุนนอกประเทศเป็นจำนวนมาก เช่น อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น

ปัญหาเกี่ยวกับราคาโอนซื้อขายสินค้าและบริการ ระหว่างบริษัทสำนักงานใหญ่และบริษัทในเครือ และหรือระหว่างบริษัทในเครือเดียวกัน อาจมีการควบคุมราคาระหว่างกัน

แรงจูงใจด้านอื่น

ปัจจัยหลักที่ทำให้จีนเป็นประเทศที่นำไปลงทุนมากกว่าประเทศอื่น ได้แก่ การที่จีนเป็นตลาดใหญ่และมีศักยภาพในการขยายตัวได้มาก เนื่องจากเป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุดในโลกและยังมีแรงงานราคาถูกอีกทั้งยังมีเศรษฐกิจแบบพึ่งพาตลาดภายในประเทศเป็นส่วนใหญ่ มีการพึ่งพาตลาดต่างประเทศเพียงเล็กน้อยเท่านั้น นอกจากนี้ปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลให้จีนเป็นประเทศที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้นก็คือ การที่จีนได้เข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) อันเป็นก้าวสำคัญที่จะนำเงินไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจโลกที่เปิดกว้างได้ในอนาคต

ดังนั้นผู้ที่สนใจไปลงทุนในประเทศจีนควรต้องศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการลงทุนในประเทศจีน ดังนี้

ปัญหาและอุปสรรคด้านการค้าการลงทุน¹⁶

1) การขาดประสบการณ์ของจีนในด้านการร่วมลงทุนกับต่างประเทศ ทำให้ไม่กล้าตัดสินใจในการเจรจาต่อรองเพื่อทำสัญญาหรือข้อตกลง บางครั้งทำสัญญาไม่รัดกุมจนก่อให้เกิดปัญหาในภายหลัง นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการของจีนมีความเคยชินอยู่กับงานรัฐวิสาหกิจในระบบเศรษฐกิจแบบวางแผนจากส่วนกลาง จึงส่งผลให้ขาดแคลนบุคลากรด้านบริหารและเจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการที่มีความสามารถสำหรับกิจการร่วมทุน เช่น นักบัญชีและการเงิน การค้าระหว่างประเทศ นักบริหารจัดการ ทำให้ต้องนำผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศเข้าไปช่วยดำเนินการ ซึ่งบางครั้งส่งผลให้พนักงานชาวจีนไม่เข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างของรายได้และค่าตอบแทนที่ได้รับ

2) ปัญหาค่าใช้จ่ายสูงในด้านแรงงาน การเช่าใช้ที่ดิน อาคารสำนักงาน เชื้อเพลิง วัตถุดิบ และค่ากระแสไฟฟ้า และยังมีค่าใช้จ่ายอื่นๆที่จีนมาเรียกร้องและเปิดเผยหลังจากที่เซ็นสัญญาไปแล้ว นอกจากนี้ นักลงทุนไทยยังขาดความรู้ความเข้าใจในสถานการณ์ ตลอดจนนโยบาย กฎหมาย และวิธีปฏิบัติด้านการลงทุนต่างชาติในจีน

3) ปัญหาการเลือกปฏิบัติ ทางการเงินยังขาดความยุติธรรมทางการเลือกปฏิบัติระหว่างนักลงทุนในประเทศกับนักลงทุนต่างชาติ โดยเฉพาะประเด็นต่อไปนี้

- ความไม่ชัดเจนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระเบียบการลงทุนของจีน ที่มีอยู่บางอย่างไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง หรือหลายอย่างยังไม่มีกฎหมายรองรับ หรือบางกรณีหน่วยงานหนึ่งยอมรับ แต่อีกหน่วยงานหนึ่งไม่ยอมรับ โดยเฉพาะการโอนเงินกำไรออกนอกประเทศยังคงเป็นปัญหาที่นักลงทุนไทยต้องตระหนักและทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้เสียก่อน
- ธุรกิจร่วมทุนต้องชำระภาษีการค้าจากธุรกิจที่ดำเนินการแล้วมีกำไร แต่บริษัทวิสาหกิจภายในประเทศที่ดำเนินการแล้วขาดทุนหรือไม่มีกำไร ไม่ต้องเสียภาษีการค้า

4) ปัญหาการรายงานการดำเนินงานของกิจการร่วมทุน ซึ่งตามหลักการแล้วบริษัทธุรกิจต่างๆ ต้องรายงานต่อกรมหรือสำนักงานคณะกรรมการใดๆของจีนตามกฎหมาย แต่ในปัจจุบันทางราชการได้กำหนดให้วิสาหกิจที่เป็นหุ้นส่วนกับชาวต่างประเทศนั้น เป็นตัวแทนของรัฐบาลในการตรวจรับรายงานต่างๆ ที่บริษัทร่วมทุนต้องรายงานเสนอต่อหน่วยงานราชการ และหุ้นส่วนผู้ร่วมงาน ซึ่งอาจทำให้บริษัทร่วมทุนไม่ได้รับความเป็นธรรม โดยบ่อยครั้งจะกำหนดให้บริษัทร่วม

¹⁶ กองการลงทุนต่างประเทศ. คู่มือการลงทุนในประเทศจีน. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน , 2544.

ทุนต้องซื้อวัตถุดิบหรือขายสินค้าให้กับบริษัทในเครือของวิสาหกิจฝ่ายจีนนั้นๆซึ่งมักมีธุรกิจประเภทเดียวกันตามอำเภอใจ

5) ปัญหาเรื่องการแบ่งอำนาจระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลจีน แม้ว่ารัฐบาลกลางจะมอบอำนาจให้รัฐบาลท้องถิ่นดำเนินการได้ในระดับหนึ่ง แต่บางกิจการก็ยังมี การรวบอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง การลงทุนในอุตสาหกรรมบางประเภทต้องได้รับอนุมัติจากส่วนกลางเท่านั้นไม่ว่าจะใช้เงินลงทุนเท่าใดก็ตาม

6) ปัญหาการขาดแคลนข้อมูลข่าวสาร การลงทุนในจีนมักประสบปัญหาข้อมูลข่าวสารที่ไม่ทันสมัยทั้งข้อมูลเศรษฐกิจในลักษณะภาพรวม ข้อมูลในเชิงการค้า เช่น พฤติกรรมรูปแบบในการบริโภคและแหล่งข้อมูลในด้านต่างๆยังมีจำกัด

7) ปัญหาส่งสินค้าเข้าไปในจีนมักจะต้องผ่านบริษัทในประเทศที่สาม โดยเฉพาะฮ่องกงหรือ สิงคโปร์ โดยผู้ซื้อของจีนต้องการให้บริษัทกลางเหล่านี้อำนวยความสะดวกให้มากกว่าที่จะติดต่อซื้อเอง ฝ่ายไทยจึงควรหาทางให้มีการซื้อขายระหว่างกันโดยตรงขึ้น

8) ปัญหาข้อจำกัดและข้อห้ามสำหรับการลงทุนในธุรกิจบางประเภทในจีน โดยบางธุรกิจกำหนดให้จีนเป็นผู้ถือหุ้นข้างมากหรือกำหนดมิให้ต่างชาติถือหุ้น 100% เช่น อุตสาหกรรมเบาบางประเภท อุตสาหกรรมสิ่งทอบางประเภท ปีโตรเคมีบางประเภท อิเล็กทรอนิกส์บางประเภท การขนส่ง วัสดุก่อสร้าง การค้าภายในประเทศ การค้าระหว่างประเทศ การเงิน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีธุรกิจที่จีนไม่อนุญาตให้ต่างชาติเข้าไปลงทุน ได้แก่ เกษตร ป่าไม้ และพันธสัตว์ป่าที่ปกป้องโดยรัฐ อุตสาหกรรมเหมืองแร่ การสื่อสาร การไปรษณีย์ หนังสือพิมพ์ การค้าตลาดล่วงหน้า เป็นต้น

9) ปัญหาการขาดแคลนด้านโครงสร้างพื้นฐานจำนวนมหาศาลของจีน ซึ่งทางรัฐบาลจีนยังมีความจำเป็นต้องใช้เวลาระยะยาวในการสร้างความพร้อมในสิ่งเหล่านี้ขึ้นมาเพื่อรองรับการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจหลังจากเข้าเป็นสมาชิกการค้าโลก